

עלון תורני שבועי בעניני אגדה והלכה אקטואלית

המכון למצוות התלויות בארץ

כראשות החינוך
שניאור זלמן רווח
שלישיא

פרשת קרח

פסוק:	י-ם:	חיפה:	ב"ש:	ת"א:	ניו יורק:	פריז:	לונדון:	קובלנקה:	הפסרת:
ויאמר שמואל'	19:12	19:24	19:28	19:29	20:10	21:29	20:52	20:12	
	20:29	20:34	20:29	20:32	21:21	23:03	22:36	21:26	
	21:04	21:06	21:02	21:02	21:42	23:11	22:35	21:54	

דבר ה' זו הלכה

מעובד מתוך ספרי הגרש"ז רווח שליט"א ראש המכון

מהו דין פרי החמוציות לעניין ברכה וערלה

הנה בספרנו חלקת השדה הארכנו ביותר בעניין דין צמחי הפירות חדשים שהגיעו מקרוב לארצנו כגון גוגי ברי ועוד ומנינו שם כמה טעמים חשובים שעליהם אפשר לסמוך לכתחילה אם להגדיר את הצמח כאילן או כירק, אולם דבר ברור הוא להלכה שצמח שיש בו כל סימני אילן אולם הוא שפל ונמוך, אין זה סימן הגורם להגדירו כירק ולפטור בו דין ערלה. אף שסימן זה שעץ שפל הוא מין ירק כתבו רש"י במסכת סוכה (דף ל"ה, א בד"ה חייבין) אך התוס' שם הקשו על פירש"י וכתבו דלא בגובה העץ תליא מילתא וישנם כמה עצים שפלים שיש להם תורת אילן. ולכאורה יש להביא סייעתא לדעת התוס' מדברי הגמרא (סוטה מ"ג, ב) בעניין אילן שגודלו לעולם פחות מטפח, שיהיה חייב בערלה גם אחרי שנות הערלה מפני מראית העין, וא"כ מוכח מזה לכאוף שגם אילן שפל נוהג בו ערלה, וכן כתב להוכיח הרב חיי אדם [כלל נ"א בנשמת אדם סוף אות ז]. ואף שמצינו להרב המנ"ח בהגהותיו על שו"ת ה"ק"ט [ח"א סי' פ"ג] שכתב להוכיח מסוגיא זו להיפך, דאדרבה מהא דנאסר רק משום מראית העין מוכח שאין זה מעיקר הדין, ובאמת מעיקר הדין גפנים שהם פחות מטפח אין נוהג בהם דין ערלה. אמנם כבר השיבו על דבריו רבותינו האחרונים שמה שכתוב "מראית העין" קאי על ההוספה לנהוג ערלה גם אחרי שעברו שנות ערלה, אך בתוך שנות הערלה כו"ע לא פליגי שנוהג בו דין ערלה, ופשוט.

וה"ל דגם רש"י ס"ל הכי וכל כוונתו בפירושו היא לברר הקס"ד בגמרא לפטור פלפלין מערלה, שקס"ד להחשיבם בכלל ירק מפני שהן שוין לשאר ירקות בענין השפלות, אך לטעמיה, אדרבא הכרעת הגמ' להלכה היא שאין להתחשב בגובה העץ לעניין זה.

ואף שכתב מרן החיד"א במחזיק ברכה [סי' ר"ג אות ב דין ג] על צמח הפטל שהוא ירק, ואחר שביאר הדברים הוסיף "ועין רואה שהוא ירק שפל מאד, ובכ"י האי גוונא לא נסתפק אדם מעולם שהוא ירק". אך לענ"ד אין להעמיס בדבריו שסובר שכל עץ שפל הוא סימן מובהק להכריע שהוא ירק ופטור מערלה, אלא עיקר כוונתו להוסיף תיאור בדמיון העץ הזה לירק, והיינו שיש בעץ זה את כל תכונות הירק, וגם שפלות העץ היו סימן שמחזק את שאר הסימנים.

ובמשנה ברורה [סימן רג ס"ק ג] כתב "ופירות שגדילין על אילנות קטנות אף שגובהן פחות מג' טפחים כמו יאגד"ש שחורים, דעת המ"א ועוד כמה אחרונים לברך עליהם בפה"ע, אך העולם נוהגין לברך בפה"א ואפשר דטעמם דלא חשיבי כ"כ פרי". הנה דברים ברורים שדעת המ"א ועוד אחרונים שאין להתחשב בשפלותן של האילנות, ורק ציין על היאגד"ש [האוכמניות] שמשנהג העולם לברך עליהם בורא פרי האדמה ומיד ביאר את דבריו שזהו לא מטעם שאילן פרי זה הוא נמוך אלא יתכן שהוא מחמת שפרי זה לא נחשב כל כך.

וכדעת המ"א פסק בשו"ע הרב [סימן רג ס"ק ב] ובסידורו [בסדר ברכות הנהנין פ"ו ה"ז] ויתירה מזו פסק מרן פוה"ד הגר"מ זצ"ל [אגרות משה ח"א או"ח סי' פה] "היאגד"ש השחורים שבמדינותינו, אף שהמ"ב כתב שהעולם נוהגים לברך בפה"א, וכן איתא בח"א, לא היה מנהג זה בכל העולם דבהרבה מקומות וכן בסביבותינו היו ממכרים בפה"ע כהמג"א, לכן במקום שלא ידוע המנהג יש לברך בפה"ע עכ"ל.

אם כן למעשה לא נמצא בדברי הפוסקים מי שכתב לברך בורא פרי האדמה מחמת מיעוט גובה האילן, וכאמור אין זה נחשב כלל להלכה כסימן להגדרת הצמח, לא לעניין ערלה ולא לעניין ברכה. וברור ופשוט שבגדול דידן בצמח החמוציות, הרי הוא נותן פירות כמה שנים מאותו הגזע, ואינו נותן תוך שנה מזריעת הגרעין, ואינו מתמעט באיכות ובכמות של הפרי, הרי שכל סימני עץ פרי עליו, ובודאי נוהג בו ערלה וברכתו העץ.

איברא דבספרי המלקטים האחרונים, חכמי דורנו העוסקים בדיני ברכות הנהנין, הביאו דעתו של מרן הגרש"ז א"א זצ"ל [ראה בספר וזאת הברכה ע' 379 הערה קד] שיש לברך בפה"א על חמוציות, אך הדבר ברור שכל זה היה מחמת שבזמנו לא הכירו מצמח זה כלל, וע"כ סבר לדמותו להך דנוכר במשנ"ב שאיננו חשוב כפרי. אולם בימינו שידוע ומוכר פרי זה בכל העולם וגם בארץ הקדש, בלי ספק שהוא נחשב כפרי חשוב וברכתו העץ.

העולה לדינא: החמוציות מין אילן הם לכו"ע, ואילן שפל איננו חשיב כלל כסימן לגדר הצמח אם נחשב לאילן או לירק, ובזמננו שפרי החמוציות נפוץ בכל העולם, ברור הלכה למעשה שיש לברך עליו בורא פרי העץ.

חכמת שלמה

לקח ולימוד מן הפרשה על פי שיעורו של מו"ד הראש"ל הגר"ש עמאר שליט"א רבה של ירושלים

בפרשתנו אנו קוראים על המחלוקת שהקים קרח על משה רבינו שהיא בעצם מחלוקת על השם יתברך. קרח שהיה חכם וראש הסנהדרין היה צריך להסביר כיצד הוא חולק על גדול הנביאים שעליו אמר ה' "פה אל פה אדבר בו" ושעשה אותות ומופתים והוריד תורה לעם ישראל. על כן הוא מצא טענה והיא, כיצד משה עצמו התמנה למלך ואת הכהונה מסר לאהרן אחיו, ולאחרים אינו משאיר תפקידים. קרח בחר בטענה שהציבור 'קונה' אותה. טענות כאלו לפעמים נאמרים בצדק אך לפעמים הם נאמרים כדי להרפות את ידי העוסקים במלאכת הקדש, כמו כאן, שכולם יודעים שמה שעשה משה הוא על פי השם. שהרי אף היום כשמישהו מתמנה לגדולה זה בבחירת השם אך זה נסתר ונראה כדבר טבעי אך אז בדור דעה זה היה נגלה וכולם ידעו שכל מינוי זה ציווי ובחירה של השם. אך קרח לא שת ליבו לזאת כדי להצדיק את עצמו.

לאחר שנסיים משה לפייסם לא הצליח אמר משה "בזאת תדעו כי ה' שלחני וגו' אם כמות כל האדם ימותו... לא ה' שלחני, ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם... וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה' וגו' רואים שמה מעמיד את שליחותו לפני כל ישראל למבחן בצורה הכי רחוקה שרק אם השם יברא בריאה מיוחדת והם ימותו באופן שהוא לא מצוי ומעולם לא היה כמוהו אז נדע שהוא שליח ה'.

רואים את התקיפות הגדולה של משה שלא היה מוכן אפילו שהם ימותו מיתה רגילה והוא עם על זה את כל כובד משקלו ואת מבחן אמיתת שליחותו. והטעם שמה ראה שהציבור עלול לטעות אחר קרח ולטעון שמינוי משה ואהרן לא היה ע"פ השם, וזה כבר בבחינת עקירת התורה הקדושה, ואזי משה כבר לא עניו וסבלן אלא נוקט באופן היותר רחוק בכדי להוכיח שהמינוי שמינה הוא בשליחות ה' וכדי ש'ולא יהיה כקרח וכעדתו" שאחר עונש כזה קיצוני לא תעז לקום מחלוקת כזו עוד הפעם.

הצדיקים לפעמים עושים מעמידים את צדקתם למבחן וזאת בכדי להצדיק את הקדושה בעיני כל העולם. מרן החיד"א סיפר שפעם אחת היה מעשה עם הגאון הגדול והמפורסם רבי חיים כפוס' זצ"ל שהיה אב"ד במצרים וכדרכם של דיינים יש להם גם שונאים וזהו מחמת שחלק מאלו שלא יוצאים זכאים בדינים שומרים להם טינה. בסוף ימיו התעוורר עיניו של הרב והיו אנשים מקרב שונאיו שדיברו עליו סרה ואמרו שהטעם שהתעוורר הוא כי לקח שוחד וכתוב "כי השחד יעור עיני חכמים". לאחר שהגיעה ההוצאת השם רע הזאת לאוניו, עמד ביום השבת על גבי תיבת בית הכנסת ואמר שמעתי שמרגנים אחרי, ע"כ אני גורר שאם יש בי שמץ שוחד אשאר ככה אך אם אני נקי מהשוחד ה' יפקח את עיני. למחרת הוא קם ממיתו וראיתו טובה כאחד האדם. ומספר החיד"א שהוא ראה את חתימתו וכתב ידו לפני שהתעוורר עיניו, ואת חתימתו לאחר שהתעוורר שהחתימה הייתה עקומה כיון שלא ראה, ושוב ראה את כתב ידו וחתימתו בתאריכים מאוחרים והיה כתב ידו ישר כמקדם והיה חותם ה' ניסי חיים כפוס'.

יצילנו ה' מהמחלוקת ומהמעשים הרעים ויגלה את אורו עלינו אמן

יוצא לאור ע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'

כראשות הגאון רבי שניאור ז. רווח שליט"א.

רבי עקיבא 4 אלעד. טל 03-9030580 פקס 039030891

מייל: m.torni@macon.co.il אתר המכון: hamachon.co.il

עורך: הרב יהואל רווח שליט"א.

מעשה אבות

רבי משה זאגורי - כ"ב סיון תש"א

רבינו נולד בכפר יונילאן שבמחוז תלואות שבהרי האטלס במרוקו בשנת תרכ"ג בכפר זה חיו חיים יהודיים שורשיים הספוגים בתורה, יראת שמים ואהבת השם. לאורך שנים רבות פיארו את נופו הרוחני רבנים גדולים ודמויות הוד ושמיו של הכפר נתפרסם בכל האיזור כמקום של תלמידי חכמים וצדיקים מופלגים.

במקום זה הספוג באווירה של קדושה ויראת שמים גדל רבינו. מגיל צעיר בלט בכישרונותיו ושקידתו והתמדתו בתורה העידו עליו כי לגדולות נועד. בהיותו רך בשנים הסתלק אביו, והוא גדל אצל סבו רבי דוד הכהן שהיה רב ופוסק מפורסם.

פעם כשהגיע מרן רבי יעקב אבוחצירא ה"אביר יעקב" זיע"א לכפר יונילאן הוא שהה בביתו של רבי דוד ופגש שם את הנער משה. רבי יעקב תהה מעט על קנקנו של הנער אשר מצא חן בעיניו עד מאוד ושאל למי הנער הזה. רבי דוד סיפר לו כי אך לאחרונה התיתם הנער מאביו, וביקש שיברך אותו. מרן ה"אביר יעקב" כיבד את הנער בחתיכת סוכר וברכו והבטיחו כי יגדל להיות בין גדולי הדור.

רבי משה המשיך להתמיד ולשקוד על התורה הקדושה והתעלה במעלות היראה. עד מהרה הוא התמנה להיות מנהיגם של כל יהודי המחוז, שהכירו בסגולותיו המיוחדות כמנהיג אמיתי. במסירות ובנאמנות נשא רבי משה בעול ההנהגה הרוחנית והגשמית ביונילאן ובשאר כפרי המחוז ממראש ועד עמק דרעא ווארזאות, אימיני ותיקרת שבמחוז תיפנות. מעולם לא ויתר על מנהגו לטבול במי הנהר, ואף לעת זקנתו, כשקשתה עליו ההליכה ונוקק למלוה צמוד, לא חדל מהנהגתו. גם בימי החורף הקרים לא חס על גופו ושבר את הקרח כדי שיוכל לטבול במים הקפואים.

בהגיע חודש אלול יצא למסע התעוררות ככל כפרי המחוז, ונשא דרשות חוצבי להבות, מתובלות בדברי תורה ומשלים בהן קרא את הציבור לפשפש במעשיהם ולהתקרב אל הקב"ה בתשובה שלימה.

כמנהיג גיול לא דאג רבינו רק לשלומם הרוחני של קהילתו. מצבם החומרי נגע לליבו לא פחות והוא הנהיג תקנות שונות לגמילות חסדים ועזרה לזולת. הוא הקים את קופת "הכנסת כלה" והיה אחראי עליה ודאג לאסוף כספים לממן אותה, מכספי הקרן סייעו לכולת הנצרכות להכנס לחופה בכבוד, ולא זו בלבד אלא שביום החתונה עצמו היה רבינו יוצא עם תלמידיו

לקיים מצוות שמחת חתן וכלה בגופם ממש. כמו כן הקים את קרן "קמחא דפסחא" והשתתף בה באופן אישי החל מזריעת החיטים וקצירתן ועד לחלוקת המצות בסתר למשפחות הנוקקים.

רבינו היה ידוע בכל האזור כתלמיד חכם מופלג בתורת הנגלה והנסתר ותלמידים רבים בקשו ללמוד ולהתבשם מתורתו וכך הועמד בראש הישיבה ביונילאן ושם השקה את מימי ים התורה לתלמידיו הרבים, מכל רחבי ארצות צפון אפריקה נתקבצו ובאו עשרות תלמידים לישיבתו כדי לשתות בצמא את תורתו.

שותפו של רבינו בהנהגת הישיבה היה הרב הקדוש והמקובל האלקי רבי דוד פרץ זצוק"ל שעליו מסופר שהגיע למדרגות גבוהות מאוד של חסידות וקדושה. רבי משה למד שנים רבות עם רבי אהרן אבוחצירא בנו של מרן רבי יעקב זיע"א, שאף נטמן בכפר תאבוגמת שבאיזור יונילאן.

לצד בקיאותו בתורה התפרסם רבינו גם בגדלותו בהלכה ממנה לא סטה כמלא נימה, רבינו כיהן כאב"ד ביונילאן. מסופר עליו כי פעם עבר על ידו פר לאחר שחיתתו ואמר כי הפר טרפה ואף כשאמרו לו שנשחט ע"י תלמידו, נענה, שמחט ניקבה את הריאה, ולאחר בדיקה מדוקדקת נמצא הדבר נכון, והכל התפעמו מרוח הקודש שבקרבו.

ביום ג' כ"ב סיון תש"א אסף רבי משה את בני קהילתו סביב למיטתו ונפרד מהם בדברי כיבושין לאחמ"כ עלתה נשמתו בסערה השמימה. בהלווייתו השתתפו יהודים רבים מכל האזור והספרים נשא עליו מרבני המקום. בשנת תש"ע הועלה ארונו ומנוחתו כבוד בבית החיים של מושב תירוש.

מסופר עליו שבמשך ארבעים שנה כתב ביאור על ספר מקדש מלך שהוא ביאורים על ספר הזוהר הקדוש, לדאבוננו לא זכינו לאורו כיוון ששק העור בו היו מונחים הכתבים נגב ממנו, כשחשבו הנגבים שמכיל כסף. רבי משה נחלש מכך רבות ונסע למשך תקופה להשתטח על קברי הצדיקים להשיב את רוחו אליו. פנינת חן מתורתו הרוממה נשארה לנו בדמות ספרו "ירים משה" שבו כלל רבינו סודות וחידישי תורה, מדרשים ודרשות, דינים מנהגים סגולות ופיוטים רבים שבהם הביא ליד ביטוי את אהבתו הגדולה לאביו שבשמים ואת ציפיתו לגאולה קרובה. זכותו תגן עלינו אמן.

מילי הקסידות

איתא במדרש רבה (פ"פ ברכה) כיון שמת משה רבינו ע"ה היה יהושע בוכה וצועק ואומר, אבי אבי, רבי רבי, אבי שלמדני מנעורי, רבי שגדלתני, עד זה שאמר לו הקב"ה עד כמה אתה בוכה ומתאבל וכי לך לבדך מת, והלא לי מת דמשמת אבל לפני, שנאמר "ויקרא ה' א-להים לבכי ולמספד ולקרחו ולחגור שק" ולא עוד אלא שהוא מובטח לחיי עוה"ב, שנאמר "הנך שוכב עם אבותך" וכו' עכ"ל.

ואיתא בגמרא (שבת קה, ב) אמר רבי יוחנן כל המתעצל בהספדו על ת"ח אינו מאריך ימים מדה כנגד מדה, וצריך להבין איך ובמה היא המדה כנגד מדה כאן.

ונקדים לבאר הכתוב "כי שנות מספר יאתיו ואורח לא אשוב אהלוך. רוחי חובלה ימי נועכו קברים לי" (איוב ט"ז כב-כג) שהכוונה היא כמ"ש חכמי האמת שהאיש אשר לא השלים חייו ומת בקיצור שנים ב"מ, מוכרח הוא לשוב בגלגול שני להשלים הימים והשנים שנחסרו לו בגלגול הראשון. והוא שאומר הכתוב "כי שנות מספר יאתיו ואורח לא אשוב אהלוך" כלומר אם שנות מספר שקבעו לו יאתיו וחי בהם, "ואורח לא אשוב אהלוך", ר"ל לא יחזור עוד בגלגול אחר, אמנם כש"רוחי חובלה" - בעוונות וחטאים, על כן "ימי נועכו", ואז "קברים לי", בשני קברים, והיינו שיחזור בגלגול אחר.

עוד נקדים מ"ש בגמ' שבת אמר ליה רב לרבי שמעון בן שילת "אחים לי בהספדאי דהתם קאמינא", שהכוונה היא כמ"ש חכמי האמת כי כל צדיק שלא נספד כהלכה צריך לבוא בגלגול אחר. ולהכי קאמר ליה "אחים לי בהספדאי", יען כי ע"י ההספד אתה גורם "דהתם קאמינא" שאחיה רק שם ולא אבוא עוה"פ בגלגול.

והו כוננת רבי יוחנן כל המתעצל בהספדו של ת"ח אינו מאריך ימים, מ"מ יען ע"י עצלות זו גורם להכנס לבוא בגלגול שני ועפ"ז יובן כוננת דוד הע"ה על אבנר בן נר "הלא תדעו כי שר וגדול נפל היום הזה בישראל" דלכאורה מילת "היום הזה" מיותר.

אמנם עפ"י האמור יבוא על נכון דמאחר דדוד הע"ה הספיד לאבנר כהלכה כמ"ש: "ויוסיפו כל העם לבכות עליו" או גילה דוד הע"ה הסוד זה כי ע"י הספד זה לא יוסיף לבוא עוד בגלגול, וע"י שאמר "הלא תדעו כי שר וגדול" וכו' פעל שרק "נפל היום" אך לא יוסיף ליפול עוד פעם.

אי נמי יש לבאר מאמר "כל המתעצל בהספד" וכו' ע"פ מה שאמרו שעיקר ההספד במיתת הצדיק אינו אלא לעורר בלבנו תשובה ולומר כי בעונותינו הצדיק אבד ואין לו שום חסרון שנגרם במיתתו ח"ו, כי אדרבא צדיקים במיתתם נקראים חיים, ואיתא בגמ' גדולה תשובה שמארכת ימיו ושנותיו של אדם, אך זה המתעצל בהספדו של ת"ח וממאן בתשובה אינו מאריך ימים, כי הוא הגורם במניעת התשובה המביאה לאדם חיים.

ומובא בגמ' (שבת קנא א) "אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב מהספדו של אדם ניכר אם בן העוה"ב הוא אם לאו" ונראה לפרש ע"פ הנוכח שבאם הספידוהו כראוי אז ממילא הוא לא יצטרך לבוא שוב לעולם הזה בגלגול וממילא הוא בן העולם הבא.

ובזה נראה לפרש מ"ש הא דאיתא במדרש "מתושלח צדיק גמור היה כיון שמת שמעו קול רעש ברקיע שהיו עושין לו הספד והיו יורדין דמעות מעיני חיות על מקום פטירתו כיון שראו כך עשו לו הספד מלמטה". וקשה מדוע מלכתחילה לא ספדוהו מלמטה עד שראו ספדוהו למעלה. ועוד יש להקשות מדוע הצטערו וספדוהו למעלה, הא אדרבא בשמים יש שמחה כשמגיע אליהם הצדיק וכמעשה דרבינו הקדוש שאמרו 'השמים מבקשים את רבי'.

ולפי מ"ש יובן דכאשר ראו התחתונים שהספידוהו למעלה הבינו שהוא צדיק גדול במעלה ואינו צריך לשוב בגלגול וההספד למעלה הוא כדי לרמוז להם שיספדוהו גם למטה ובכך לא ישוב בגלגול.

ועפ"ז יבאר המאמר הקודם בגמ' שם (שבת קה, ב) "אמר רב יהודה אמר רב כל המתעצל בהספדו של חכם ראוי לקוברו בחייו שנאמר (יהושע כד, ל) "ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרח אשר בהר אפרים מצפון להר געש" מלמד שרגש עליהן הי' להורגו". וקשה וכי בשביל שנתעצל יקברוהו בחייו. אכן יובן ע"פ המבואר שהצדיק שלא נספד כראוי חוזר לבוא בגלגול, וכשנצטרף לזה דברי המקובלים דכל מי שעתידי לחזור בגלגול נשארת קצת נשמתו עם הגוף בקבר, אך מי שאין עתיד להתגלגל שוב נשמתו צרורה בצרור החיים. ומאחר שהמתעצל בהספדו של החכם גורם לו לחזור בגלגול וע"כ נותרים מניצוצי נשמתו בקבר, ע"כ מדה כנגד מדה ראוי לקוברו בחייו. ממילא נמצאנו למידים מעלת ההספד וכ"ש תלמיד על רבו המחויב בכבודו.

(מהספר ירים משה לרבי משה זאגורי)

מיזג בכשרות

ערלה [ב]

ב. גם בחוץ לארץ נוהגים דיני ערלה, אולם חיובה [גם בזמן הבית] הוא מדין 'הלכה למשה מסיני' ולא מן התורה. משום כך, האוכל כזית ערלה בחו"ל אינו חייב מלקות אלא לוקה מכת מרדות מדברי חכמים.

ג. ספק ערלה בארץ ישראל אסור כדין כל ספיקא דאורייתא לחומרא, וכן הדין להלכה גם בזמן הזה. מאידך, ספק ערלה בחוץ לארץ מותר גם בזמן הבית, ובחו"ל פוסקים בכל הספיקות בדינים אלו לקולא.

ד. כל המיקל בארץ בדין מסוים לגבי ערלה, הלכה כמותו בחו"ל. ואף אם המיקל הוא דעת יחיד כנגד רבים. ולכן, במקום שיש מחלוקת האם מין מסוים מוגדר כאילן או ירק, ההלכה בחו"ל כדברי המיקל. ובמחלוקת שאינה לגבי מין הנטיעה, אלא על שאר דינים נחלקו הפוסקים אם ההלכה כדברי המיקל.

ה. פירות ארץ ישראל שהם ערלה שנתערבו בפירות המותרים, כאשר התערובת היא מין במינו, הן בתערובת של יבש ביבש והן של לח בלח, הרי הם אוסרים את כל התערובת עד שיהיו מאתיים של היתר נגד הערלה. וכאשר נתערבו מין בשאינו מינו, הרי זה ככל איסורי התורה, וכשיש שישים היתר נגד האיסור הרי זה בטל. וערלה של פירות חוץ לארץ שנתערבו בפירות המותרים, אם התערובת היא יבש ביבש, הן במין במינו או אף מין בשאינו מינו, אפילו שנתערבו אחד באחד מותרת כל התערובת, אולם אפשר שאין לאכול את שני הפירות יחד, אלא לאחר שסיים את הראשון יאכל את השני. ואם התערבו הפירות לח בלח, אם התערובת היא מין בשאינו מינו דינו כשאר איסורים ובטל בשישים.

החובה לשרוף את פירות הערלה היא על פירות שחנטו ושם ערלה עליהם. ויש אומרים שיש להוריד את גידולי הערלה בעודם פרח. אמנם העיקר להלכה הוא, שהחיוב להוריד את הפירות אינו אלא לאחר שחנטו וחל עליהם דין ערלה. ואם הוריד את גידולי הערלה בעודם פרחים, אין חלים עליהם דיני ערלה ואין חובה לשרפם.

אין חובה על בעלי המטעים לציין את מטעי הערלה, ואין לחשוש לאותם גזלנים שנכנסים ולוקטים שלא ברשות, שיכשלו באיסור ערלה. אמנם בשנת השמיטה שהמטע הפקר לכל, חובה לציין את עצי הערלה, שלא יכשלו בזה בני אדם. וכן אם יש עצי ערלה בתוך מטע שיצא כבר מערלה, ויש חשש לתקלה, חובה לציין את עצי הערלה כדי שלא יכשלו באיסור ערלה.

כאשר חובה לציין את עצי הערלה, באופנים הנזכרים לעיל, יש להקיף סביב לעץ בשברי חרסים, או לסמן במסמן היכר ברור אחר, שישאר עמיד לאורך שנות הערלה. **דין ערלה בזמן הזה, בחו"ל.**

א. מן התורה נוהגת ערלה בארץ ישראל גם בזמן הזה שאין רוב בני ישראל יושבים בארץ, ויש חולקים וסוברים שבזמן הזה שאין רוב יושבי הארץ עליה אינה נוהגת מן התורה, אלא דינה כחו"ל שאיסורה משום הלכה למשה מסיני, והעיקר להלכה כדיעה ראשונה.

פנת המעבדה

מיץ לשתייה

נקטר פירות - נקטר הוא משקה המבוסס על פרי, כאשר הוא מכיל בתוכו בין 20% ל-25% פרי בשילוב סוכר [או תחליפי סוכר] ומים. אופן הבדיקה והשימוש - מוצר המשווק מסחרית בחזקת נקי.

משקאות קלים - קיימים מגוון של משקאות בקטגוריה זו. כיום אף יש משקאות שרשום עליהם רכיבים טבעיים בלבד [שבלשון המעטה אין הדברים מדויקים]. משקאות אלו מכילים פרי בין 10% ל-15% בתוספת מים וסוכר [או תחליפי סוכר]. אופן הבדיקה והשימוש - מוצר המשווק מסחרית בחזקת נקי.

משקאות קלים בתוספת פולפא - משקה קל כמפורט לעיל, בתוספת שקיקי פרי שהמיץ אגור בתוכם, והם נותנים למיץ תחושה של מיץ טבעי. אופן הבדיקה והשימוש - מוצר המשווק מסחרית בחזקת נקי.

מיץ ממותק "תרכיז בטעם פטל" או שאר טעמים - מיץ זה איננו מיוצר כלל מפירות, אלא מתמציות טעם וריח, שלאחר עירבוב עם מים מתקבל מיץ ממותק לשתייה.

אופן הבדיקה והשימוש - המוצר בחזקת נקי. [יש להקפיד על אחסון נאות בבית, כיון שמוצר זה מושך אליו נמלים רבים].

בקטגורית "מיצים" קיימים בעולם סוגים שונים ומשונים. ככלל, תעשיית המשקאות עם פרי, זקוקה לפיקוח צמוד בכל הקשור לחרקים, הן בקליטת הפרי והן בזמן העיבוד, מכיוון שחרקים רבים עלולים להגיע עם הפירות, או להיכנס בזמן העיבוד, כגון זבובי תסיסה, נמלים ועוד. כמו כן, כאשר משתמשים בקליפות הפרי, יש להקפיד על ניקיונם מכנימות קודם השימוש. אמנם בדרך כלל במפעלי הייצור המסודרים התוצרת עוברת בדיקות, וסינונים, אולם לעיתים ובפרט בסוגים מסוימים, יכולים להיוותר בעיות. ובוודאי שלכתחילה יש כאמור להקפיד על הניקיון של התוצרת המעובדת, במדור זה אנו מתייחסים בעיקר על המוצר כאשר הוא כבר לאחר עיבוד.

להלן נתאר את סוגי המיצים המצויים ביותר:

מיץ סחוט טבעי - מורכב מ-100% מיץ טבעי, ללא תוספות של מים או סוכר [לשמירה, עובר המוצר פסטור קצר ביותר ומשווק בקירור בלבד]. אופן הבדיקה והשימוש - מוצר המשווק מסחרית בחזקת נקי. מוצר ביתי, יש להקפיד על ניקיון קליפות הפרי קודם הסחיטה מכנימות המצויות על גבי הקליפה.

רכז מיצים קפואים - מיוצרים מרכזי פירות אשר עברו הקפאה ומבוססים על רכיבים טבעיים בלבד. במיץ הדרים קפוא רוב החברות אף מוסיפים גרידת קליפת הדר ולאחר הפשרת הרכז הקפוא מדללים אותו במים, והוא ראוי לשתייה וטעמו טרי ורענן. אופן הבדיקה והשימוש - מבדיקות שנערכו במוצר עולה שגם מוצרים המשווקים מיצרנים מסחריים, מכיון שהשתמשו בקליפת הפרי ללא ניקוי כנימות, נמצאו כנימות הצפות על גבי המשקה, ולכן יש להשתמש בחברות עם כשרות טובה המעידה כי המוצר נקי מחשש חרקים, והפרי עבר טיפול וניקוי קודם העיבוד.

שטיפה והברשת לימונים לייצור מיץ קפוא

כנימות שנתרו במיץ קפוא בהגדלה

בשורה משמחת לכל שוחרי תורה והלכה יצא לאור שו"ת 'כתר מלוכה'

בו נידונו שאלות שונות בד' חלקי השו"ע
מתקופת מגפת הקורונה לתפ"ץ

מאת מורינו ראש המכון וביהמ"ד
רבי שניאור זלמן רווח שליט"א

רב אזורי במ.א. גזר

ורב ודומ"ץ קהילת משכן התורה באלעד

הספר דן בשאלות בד' חלקי שו"ע

אורח חיים: נטילת ידיים על אלכוג'ל, תפילה עם מסכה, תפילה עם מטרייה, מנין מרפסות, עליה לתורה ממרחק, ברכה לחולי קורונה שאין לו טעם, הבאת תפילין שישרפו בעת היציאה מביה"ח, מענה לטלפון בשבת, להלשין על דרשת שבת הגדול המתוכננת, ועוד. יורה דעה: היכר לשנים שסועדים בו"ח בתקופה זו, פתרון לטבילת כלים בזמן זה, עניני כיבוד הורים, ביקור חולים וניחום אבלים בתקופה זו, ועוד. אבן העזר: חופה כאשר אסור כינוס עשרה, תקיעת כף בכתובה, ועוד. חושן משפט: תשלום לביה"ס, מעונות, אולמות, וכדו'. ביטול כרטיס טיסה, ותשלום העמלה לסוכן, חולה

שיצא והזיק אדם או ממון.
ועוד נושאים רבים ומגוונים...

הספר מומץ במהדורה דיגיטלית
למייל בחינם לזיכוי הרבים

ניתן לשלוח בקשה למייל: m.torani@macon.co.il
וכן ניתן להורידו מאתר המכון www.hamacon.co.il

להזמנת כל ספרי המכון ניתן
להתקשר למשרדי המכון:

03-9030580

או בחנות הוירטואלית של המכון
www.hamachon.co.il

סדרת 'תולעת שני' על הלכות חרקים במזון מאת ראש המכון

סדרת השדה על הלכות המצוות התלויות בארץ מאת ראש המכון

כמו כן ניתן
להשיג את שאר
הספרים היו"ל
ע"י המכון

